

ZAPIS O PROFESORU BOŠKU JOVANOVIĆU

Momir V. Čelić¹

Početak je oktobra. Svake godine u tom periodu za mene počinje vrijeme sjećanja jer tada ponovo ožive uspomene vezane za početak mog studentskog života u Beogradu 1976. godine. Sve počinje pojavom nekog svečanog raspoloženja i nejasnog uzbuđenja praćenog tremom (to su ona ista osjećanja koja sam imao i prvih dana svog boravka u Beogradu). Pri tome se ja, kroz maglu koja iz godine u godinu biva sve gušća, prisjećam atmosfere koja je vladala u zgradi Prirodno-matematičkog fakulteta. Opet se u mojim mislima formiraju dugački redovi u kojima studenti satima stoje da bi došli do neophodnih uvjerenja koja će im omogućiti da stanu u neke druge isto tako dugačke redove u studentskom domu, menzi ili tamo gdje se dobijala markica za prevoz gradskim saobraćajem. Našao sam se u ogromnom, meni nepoznatom gradu u kojem sam se tih prvih dana s mukom snalazio. Iste probleme sam imao i kada sam ulazio u Studentski grad na Novom Beogradu ili u veliku zgradu Prirodno-matematičkog fakulteta. Činilo mi se da sve u ovom gradu i postoji samo zato da bi moju nesigurnost činilo još većom.

Kažu da život nije stvoren samo za gledanje već i za to da se ponekad prisjetimo viđenog. Sjećanja uvijek idealizuju, tj. prave izbor, pa ljudi, kad im mine mladost, rado u mislima vraćaju neke slike iz svoje prošlosti. Tako su meni dragi prvi oktobarski dani jer volim ponovo osjetiti nešto od onoga što sam kao student doživio u Beogradu.

Desilo se da sam ove godine, dok sam bio usred obnovljenog svečanog raspoloženja koje izaziva sjećanje na početak studija, zamoljen da napišem za ovaj časopis nešto o svom profesoru Bošku Jovanoviću povodom njegovih 65 godina života i 40 godina rada. To je uticalo da sam se ovaj put morao još više napregnuti kako bih kroz onu maglu što jasnije vidio svoj studentski život i profesora Jovanovića u njemu.

Kada sam počeo da se prisjećam predmeta koje sam slušao u toku studija i profesora i asistenata koji su mi ih držali, shvatio sam da je profesor Jovanović jedini od mojih profesora koji još radi, a da su od onih penzionisanih samo rijetki još živi. Moji bivši asistenti su u međuvremenu postali profesori, pri čemu su neki od njih karijeru nastavili u inostranstvu. Na žalost, i neki od njih su umrli.

¹ Elektro-tehnički fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci, 78000 Banja Luka, Patre 7, BiH

Mnogi od profesora i asistenata sa grupe za matematiku Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu bili su mi dragi, ali među njima posebno mjesto ipak ima profesor Boško Jovanović. Upoznao sam ga na trećoj godini studija kada je počeo da mi drži predavanja iz numeričke analize I, a onda mi je predavao i numeričku analizu II na četvrtoj godini.

Kada zatvorim oči, ja i sada mogu jasno da vidim sliku učionice u kojoj smo slušali predavanja iz numeričke analize, vidim kako se otvaraju njena vrata i kako u nju ulazi profesor Jovanović, kako otvara kožnu tašnu i iz nje vadi fasciklu sa listovima papira na kojima su napisana predavanja, vidim kako uzima jedan list i tihim glasom počinje da govori i da piše po tabli. Još vidim kako on prstima premotava taj list od vrha prema dnu, kako uzima drugi, treći list i kako svaki put ponavlja iste poteze prstima. Ja i danas mogu u mislima da izazovem sliku table na kojoj stoje kredom i rukom profesora Jovanovića ispisane parcijalne diferencijalne jednačine sa dodatnim uslovima i odgovarajuće diferencijalne sheme, mogu i danas da se prisjetim kako je on ispisivao komplikovane ocjene grešaka aproksimacije.

Profesor Boško Jovanović je tih, povučen, uzdržan, blage riječi i naravi, učtiv, diskretan, o drugima neće lošu riječ da kaže. Ne puši i ne pije. Svakome ko ga sa strane posmatra čini se da on zna samo za posao i kuću, za svoje studente i porodicu. Imao sam utisak da on izbjegava veliko društvo i glasne razgovore i da ga u odnosu sa ljudima koči neka nerazumljiva stidljivost. Nikad na predavanjima nije pravio digresije, nikad nije pričao ništa što se ne odnosi na izlaganje gradiva. Nikad nije pričao o onome što radi niti se razmetao svojim rezultatima. Sve njegove vrline, darovi i znanja prikrivani su njegovim ćutanjem. Ne znam da li ću uspjeti da dobro opišem profesora Jovanovića i da li će sve ove riječi biti dovoljne da se dobije slika o živom čovjeku.

Kada sam diplomirao, upisao sam postdiplomski studij baš kod njega i tako mi je on postao mentor pri izradi magistarskog rada. Sve što sam kasnije radio bilo je u nekoj vezi s njim, tako da ta veza traje od tada i nije se prekidala svih ovih godina.

Kada sam se vratio u Banju Luku i počeo raditi, on mi je pisao referate za izbor i preporuke. Kada sam konkurisao za stipendiju vlade Čehoslovačke, on mi je preporučio profesore Miloša Zlamala i Ivu Mareka kod kojih sam u Brnu i Pragu proveo školsku 1984/85. godinu. Po povratku sam se opet javio profesoru Jovanoviću i pokazao mu ono što sam tamo radio. Rekao mi je da pišem doktorsku disertaciju i ponovo mi bio mentor.

Nisam bio prisutan na svečanosti u rektoratu na kojoj su i mene promovisali u zvanje doktora nauka. Sjećam se da mi je profesor Jovanović, kad smo se kasnije sreli, samo rekao da mu je žao što nisam došao jer je bilo primijećeno da sam ja tada bio najmlađi doktor a on najmlađi mentor.

Do rata sam redovno išao u Beograd i na konferencije, pa smo se profesor Jovanović i ja često sretali. Kasnije su se ti susreti prorijedili, ali se kontakt nije prekidao svih ovih godina. On nikad nije zaboravio da mi pred kraj

godine pošalje čestitku sa dobrim željama za novogodišnje i božićne praznike. Obradujem se svaki put kad slučajno, listajući neku knjigu ili rječnik, naletim na neku Unicefovnu čestitku i ugledam prepoznatljiv rukopis svog dragog profesora.

Profesor Jovanović je već navršio 65 godina života i 40 godina rada, pa je po dva osnova stekao pravo na penziju. Ali on još uvijek drži nastavu jer mu je Senat Univerziteta u Beogradu, s pravom, dozvolio da radi još tri godine. I oni koji ga ne poznaju, kad pogledaju njegovu biografiju i spisak objavljenih knjiga i radova, shvatiće da se radi o izuzetnom matematičaru. Objavio je osam knjiga, oko 140 naučnih radova u međunarodnim i domaćim časopisima, učestvovao na mnogobrojnim konferencijama u zemlji i inostranstvu, držao predavanja po pozivu na mnogim svjetskim univerzitetima, bio urednik i recenzent u više časopisa, bio mentor velikom broju magistara i doktora, držao predavanja iz raznih predmeta na više fakulteta. Moram priznati da osjetim stid i manjak samopoštovanja kad vidim kako je beznačajno i malo sve ono što sam ja uradio u poređenju s onim što je postigao moj profesor.

Ako bismo uz ime profesora Jovanovića morali staviti samo jednu riječ koja bi ga mogla najbolje opisati, onda bi ta riječ vjerovatno bila *skromnost*.

Skromni ljudi su kod nas rijetki. Dok se drugi svim sredstvima i na sve načine guraju naprijed u želji da nezasluženo zauzmu viša mjesta (obratite pažnju, na primjer, na ono što se radi u vrijeme izbora), profesor Jovanović je jedan od onih koji se uporno povlače i bježe od te gurnjave. Čini se kao da se on cio život trudio da se ne ističe i da ne padne u oči. Primijećeno je da mi za skromne ljude imamo neko malo tužno, malo podsmješljivo poštovanje i da onaj ko baš želi da ostane po strani od opšte borbe i takmičenja može to lako da ostvari pod uslovom da za to ne traži nikakvo priznanje. Koliko ja mogu da razumijem profesora Jovanovića, mogu da posvjedočim da je on u onome što se kod nas podrazumijeva pod društvenim životom uglavnom bio po strani puštajući druge da se bore za važna mjesta koja su im omogućavala sticanje materijalne koristi i boljeg položaja. Pri tome on za svoje držanje nije tražio nikakvu nagradu.

Ali dešava se da i skrovite vrline ponekad dobiju priznanje. Tako je Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Kragujevcu 2006. godine organizovao konferenciju u čast profesora Jovanovića povodom njegovog 60-og rođendana na kojoj su učestvovali mnogi matematičari iz zemlje i inostranstva. Tom prilikom bilo je govora o životu i radu profesora Jovanovića, pa je kasnije publikovan i jedan rad u kome su analizirani i prikazani njegovi najvažniji rezultati. Zato ja u ovom zapisu neću govoriti o njegovom naučnom radu. Organizovanjem ove konferencije Kragujevčani su na najljepši način izrazili svoju zahvalnost profesoru Jovanoviću koji je kao gostujući profesor godinama držao nastavu kod njih i pomagao im da odškoluju vlastiti kadar. Ovaj zapis je jedna vrsta lične zahvalnosti, ali njime

se izražavaju i stavovi mnogih mojih kolega prema čovjeku koji je i u Republici Srpskoj radio i tu ostavio svoj trag.

Iako skroman i povučen, profesor Jovanović je svojim radom i svojim ljudskim kvalitetima skrenuo pažnju na sebe. Časno je živio i radio sve ove godine u skladu sa svojom prirodom, ne mijenjajući životne navike i principe, a meni se čini da se pri tom nije mijenjao ni on sam. I kad sam ga vidio poslednji put na konferenciji u Kragujevcu, imao sam utisak da je to po izgledu isti onaj čovjek koji je ušao u onu učionicu oktobra 1978. godine. Kažu da često biva da ljudi koji su u mladosti tihi i povučeni budu zdravi i čili u starosti. Vjerujem da će to biti slučaj i sa mojim profesorom Jovanovićem i da će on nastaviti da radi i objavljuje svoje rezultate i kada ode u penziju. Prije nekoliko dana sam elektronskom poštom dobio rukopis monografije „Analysis of Finite Difference Schemes for Linear Partial Differential Equations with Generalized Solutions“ koju je profesor Jovanović napisao zajedno sa svojim bivšim studentom i asistentom Endreom Šilijem, a koji sada radi kao profesor Univerziteta u Oksfordu. Tu monografiju će objaviti poznati svjetski izdavač Springer London. Vidio sam da je predgovor za tu knjigu napisan 03. 10. 2012. godine, baš u vrijeme kada sam ja počinjao da pišem ovaj zapis o svom profesor.

Izvjeshno je da je profesor Jovanović svoj život ispunio i da će biti mnogo onih koji će o njemu i o onome što je on činio govoriti i misliti na način na koji to govori ovaj zapis, pa čak i bolje.

U Banjoj Luci, oktobra 2012. godine